

ПРОФЕСОР ДР ДУШАН АДНАЂЕВИЋ

Поводом деведесетог рођендана

Октобра ове године професор др Душан Аднађевић прославио је свој деведесети рођендан. Овом приликом подсетићемо се укратко најважнијих момената у његовом дугом и плодносном животу, посебно оних који се тичу Друштва математичара Србије и наставе математике у Србији уопште.

Душан Аднађевић је рођен 10. октобра 1929. године у Руми, где је завршио основну школу и гимназију. На Природно-математичком факултету у Београду је дипломирао 1952. године, а наредне четири године је радио као професор гимназије у свом родном месту. Универзитетску каријеру је започео 1956. године као асистент, а затим доцент на Машинском факултету у Београду.

Докторску дисертацију под насловом *Димензије неких парцијално добро уређених скупова с применама* одбранио је на Природословно-математичком факултету у Загребу 1961. године, под руководством професора Виктора Седмака. У два наврата боравио је на специјализацији у Москви: школске 1963/64 на Механичко-математичком факултету МГУ, а школске 1971/72 на Математичком институту Академије наука СССР. Његов научни рад био је из области Топологије, посебно теорије димензија, битополошких, као и фази простора.

Од 1967. године прелази на Природно-математички (касније Математички) факултет у Београду, где остаје до пензионисања у звању редовног професора 1995. године. Радио је и на факултетима у Крагујевцу и Нишу, као и на Војној академији у Београду. Предавао је више предмета – Топологију, Математичку анализу I и II, Математику за студенте хемије, као и већи број последипломских курсева. Од 1972. године до пензионисања руководио је семинаром за Топологију, а под његовим руководством је урађено 12 докторских теза, 14 магистарских и 6 специјалистичких радова. Управник Института за математику био је 1983–1985, а декан Математичког факултета школске 1994/95 године.

За време боравка у Москви, професори Војин Дајовић и Душан Аднађевић су остварили директне контакте с А. Н. Колмогоровим и његовим блиским сарадницима, пре свега с А. Сосинским. Детаљно су се упознали с организацијом специјализоване математичке школе коју су они водили, као и с реализацијом математичких предмета. Такође су посетили специјализовану математичку школу коју је водио Е. Б. Динкин. Та су сазнања у многоме помогла при раду на оснивању Математичке гимназије у Београду, а професор Аднађевић је био у групи наставника ангажованих да предају првим генерацијама ове школе. Од 1968. до 1971. године био је и директор те гимназије и тиме је, заједно с неколицином других најближих сарадника професора Дајовића, ударио темеље овој најуспешнијој школи код нас.

Душан Аднађевић је аутор више универзитетских уџбеника: *Топологија*, *Математичка анализа I и II* (са З. Каделбургом), *Математика I и II* за студенте хемије (с А. Вучићем). Такође, с групом аутора је припремио уџбенике и

збирке задатака за наставу Математике од 5. до 8. разреда основне школе који су били дуго у употреби.

Професор Аднађевић је био веома активан у Друштву математичара Србије, као и Савезу друштава математичара, физичара и астронома Југославије (СДМФАЈ). Помињемо само неке од функција које је обављао: руководилац југословенске екипе на Међународној математичкој олимпијади, председник Друштва математичара Србије (1981. год), секретар за математику СДМФАЈ, главни уредник научног часописа *Математички весник* (1979–1994).

Кратак интервју

За крај смо оставили да понешто о себи каже и сам слављеник. Поставили смо му два питања, па ево како је одговорио.

Били сте блиски сарадник професора Војина Дајовића; он и његова супруга, Милица Илић-Дајовић су, несумњиво, били идејни творци и реализатори идеје о оснивању специјализоване Математичке гимназије (МГ) у Београду. Можете ли нешто рећи о припремним активностима за остварење те идеје? Да ли је било узора?

Један од циљева једногодишњег боравка професора Дајовића у Москви било је упознавање организације Специјализоване математичке школе, чији је идејни творац и оснивач био Андреј Николајевич Колмогоров, један од водећих светских математичара XX века. У Москви смо заједно провели зимски семестар школске 1963/64 године. Често смо размењивали мишљења о поменутој идеји формирања специјализоване математичке школе у Београду. У више наврата смо се срели с Колмогоровом и на тај начин темељно упознали са свим детаљима у вези са наставним предметима и њиховим садржајима, флексибилним кадровским решењима у вези са учешћем универзитетских наставника и сарадника, статусом школе у државном образовном систему и сл. Сећам се да је једном приликом у разговорима учествовао и Павел Сергејевич Александров, блиски сарадник Колмогорова и један од водећих тополога, шеф Катедре за геометрију и топологију МГУ. У том периоду сам имао прилике да разменим мишљења и искуства с неким од спољних сарадника специјалне школе, иначе наставника и сарадника Механико-математичког факултета МГУ.

Који су, по Вашем мишљењу, били битни моменти у стварању Математичке гимназије? Који елементи је разликују од осталих, стандардних средњих школа?

Основне предуслове за рад (простор и средства) обезбедио је Просветно-педагошки завод града Београда, чији је директор, мр Ранко Радовановић, био први вршилац дужности директора Математичке гимназије. МГ ја започела рад као експериментална школа; у прву генерацију, 1966. године, уписано је укупно око 50 ученика другог разреда, подељених у три одељења. Просветни савет је одобрио експеримент и усвојио специјални наставни план и програм, који је представљао модификацију одговарајућих решења за природно-математички смер гимназије; промене су извршене у корист математичких предмета а предлоге програма тих предмета припремили су В. Дајовић, М. Илић-Дајовић, Д. Аднађевић

и В. Мићић. Ја сам у времену од 1968. до 1971. године био вршилац дужности директора МГ. У том периоду је МГ, одлуком Просветног савета, ушла у образовни систем Републике Србије, уведена је настава нумеричке анализе и програмирања, а извршена је и припрема за увођење првог разреда. Битне карактеристике наставе, сачуване и у даљем трајању МГ, биле су: посебан пријемни испит; смањена недељна норма часова професорима математике; наставу математичких предмета су у значајном проценту остваривали наставници и асистенти Универзитета у Београду; организовано су се ученици припремали за учешће на такмичењима из математике и физике, касније и из програмирања, астрономије и из других предмета (хемије, српског језика, страних језика, физичке културе, ...).

О овом експерименту, који је прерастао у интегрални део образовног система Републике Србије, сведоче постигнути резултати и углед који је Математичка гимназија стекла у Србији и широм света.

Владимир Мићић, Зоран Каделбург